

GABRIEL JACKSON “LA HISTÒRIA ENS ENSENYA QUI SOM”

PER KIM AMOR

Kim Amor

“LA HISTORIA NOS ENSEÑA QUIÉNES SOMOS” “HISTORY TEACHES US WHO WE ARE”

Historiador i hispanista, nascut a Nova York l'any 1921, Gabriel Jackson està considerat com el gran especialista nord-americà en la II República espanyola i la Guerra Civil. Amb el seu treball, ha honrat la memòria d'aquells que als anys trenta es van oposar i van lluitar contra els militars colpistes del general Francisco Franco. Encara s'emociona quan parla de les Brigades Internacionals. La seva última aportació ha estat el llibre dedicat a la figura de Juan Negrín, l'últim cap de Govern republicà. En agraïment als anys invertits en l'estudi del nostre passat, el govern central li va concedir la nacionalitat espanyola l'any 2005. Des que es va jubilar de professor de la Universitat de Califòrnia, Jackson, un melòman que també ha escrit sobre la figura de Mozart i ha estat solista de flauta travessera, viu bona part de l'any a Barcelona, en un pis modest i farcit de llibres al barri del Putxet.

Historiador e hispanista, nacido en Nueva York en 1921, Gabriel Jackson está considerado como el gran especialista estadounidense en la II República española y la Guerra Civil. Con su trabajo, ha honrado la memoria de aquellos que en los años treinta se opusieron y lucharon contra los militares golpistas del general Francisco Franco. Todavía se emociona cuando habla de las Brigadas Internacionales. Su última aportación ha sido el libro dedicado a la figura de Juan Negrín, el último jefe de Gobierno republicano. En agradecimiento a los años invertidos en el estudio de nuestro pasado, el Gobierno le concedió la nacionalidad española en 2005. Desde que se jubiló como profesor de la Universidad de California, Jackson, un melómano que ha escrito también sobre la figura de Mozart y ha sido solista de flauta travesera, reside gran parte del año en Barcelona, en un modesto piso abarrotado de libros en el barrio del Putxet.

Born in New York in 1921, the historian and Hispanist Gabriel Jackson is considered the foremost American expert on the 2nd Spanish Republic and the Civil War. His work has honoured the memory of the people who, in the 1930s, took a stand and fought against General Francisco Franco's military who had staged a coup against the elected government. Jackson still becomes emotional when he talks about the International Brigades. His latest contribution to the subject is a book dedicated to the last head of the Republican Government, Juan Negrín. In 2005, the Spanish Government awarded Jackson Spanish nationality as a gesture of gratitude for all the years he has spent studying our past. Since he retired as a lecturer at the University of California, Jackson – a music lover, he has also written about Mozart and was once a flute soloist – lives in Barcelona for much of the year, in a modest flat, crammed with books, in the district of El Putxet.

Per què va escollir viure a Barcelona? La primavera del 1977, en plena transició, era a Madrid, a la Universitat Complutense, com a professor visitant, i era evident que a Espanya havien de passar coses. De fet, la meua estada va coincidir amb aquell famós cap de setmana en què es va legalitzar el Partit Comunista. Així és que vaig pensar a quedar-me a viure a Madrid o a Barcelona, dues grans ciutats que oferien concerts, museus, activitats culturals. Al final em vaig decantar per Barcelona, per l'arquitectura i perquè és una bona ciutat per passejar-hi. A més a més, havia conegut Jaume Vicens Vives l'any

¿Por qué escogió vivir en Barcelona? En la primavera de 1977, en plena transición, estaba en Madrid, en la Universidad Complutense, como profesor visitante, y era evidente que en España iban a pasar cosas. De hecho, mi estancia coincidió con ese famoso fin de semana en el que se legalizó el Partido Comunista. Así que pensé en quedarme a vivir en Madrid o en Barcelona, dos grandes ciudades que ofrecían conciertos, museos, actividades culturales. Al final me decanté por Barcelona, por su arquitectura y porque es una buena ciudad para pasear. Además, había conocido a Jaime Vicens Vives cuando

Why did you choose to live in Barcelona? In spring 1977, in the throes of the transition, I was in Madrid as guest lecturer at Complutense University, and it was clear that things were going to happen in Spain. In fact, my stay coincided with that famous weekend when the Communist Party was legalised. So I thought about staying on and living in Madrid or Barcelona, two major cities that offered concerts, museums and cultural activities. In the end I plumped for Barcelona, because of its architecture and because it's a great city to walk round. I'd also met Jaime Vicens Vives when I was a student at

1950, quan vaig estudiar a la Universitat de Toulouse. Em van impressionar moltíssim els seus coneixements, el seu entusiasme, el caràcter variat i tolerant del seu pensament. Sempre, des que era estudiant, m'ha agradat Barcelona.

I per què es va fer historiador? Perquè és la disciplina que em permet estudiar i conèixer de manera més àmplia la conducta humana i les seves possibilitats, que és el que m'interessa.

Vostè es va interessar per la història d'Espanya als anys quaranta, quan va conèixer exiliats republicans a Mèxic... Sí, però abans ja havia seguit el que passava a

fui estudiante en la Universidad de Toulouse en 1950. Me impresionaron muchísimo sus conocimientos, su entusiasmo, el carácter variado y tolerante de su pensamiento. Siempre, desde esa época como estudiante, me ha gustado Barcelona.

¿Y por qué se hizo historiador? Porque es la disciplina que me permite estudiar y conocer de manera más amplia la conducta humana y sus posibilidades, que es lo que me interesa.

Usted se interesó por la historia de España en los años cuarenta, cuando conoció a exiliados republicanos en México... Sí, pero antes ya había seguido lo que ocurría

the University of Toulouse in 1950. I was extremely impressed by his knowledge, his enthusiasm and his diverse and tolerant way of thinking. I have liked Barcelona ever since my student days.

And why did you become a historian? Because it's the discipline that allows me to study and gain the broadest possible overview of human behaviour and its potential, which is what interests me.

You became interested in the history of Spain in the 1940s, when you met Republican exiles in Mexico... Yes, but I had been following what had been going on in Spain

Espanya. Havia madurat políticament, havia adquirit compromisos amb els drets humans. Tot plegat relacionat amb la lluita contra el feixisme.

Què recorda de l'estada a Mèxic? A la pensió hi vivia un exiliat espanyol que havia estat cap de servei en un hospital de Tetuan, i al mateix edifici hi vivia la vídua de Manuel Azaña. Era una dona d'una gran dignitat. A vegades baixava a prendre cafè i a jugar al dòmino amb nosaltres, però no ens parlava mai de política. Vaig conèixer altres exiliats que em van explicar les seves experiències durant la República i la Guerra Civil. A més

en España. Había madurado políticamente, adquirido compromisos con los derechos humanos. Todo ello relacionado con la lucha contra el fascismo.

¿Qué recuerda de su estancia en México? En mi pensión vivía un exiliado español que había sido jefe de servicio de un hospital en Tetuán, y en el mismo edificio residía la viuda de Manuel Azaña. Era una mujer de una gran dignidad. En ocasiones bajaba a tomar café y a jugar al dominó con nosotros, pero no nos hablaba de política. Conocí a otros exiliados que me explicaron sus experiencias durante la República y la Guerra

before then. I had matured politically, and made a commitment to human rights. This was all related to the fight against fascism.

What do you remember about the time you spent in Mexico? A Spanish exile who had worked as head of service at a hospital in Tetuán was at the guest house where I was staying, and Manuel Azaña's widow was living in the same building. She was a woman of great dignity. She would sometimes come down to have a coffee and play dominoes with us, but she didn't talk to us about politics. I met other exiles who told me about their experiences during the Republic and

a més, Mèxic m'agradava molt i això va contribuir al fet que m'interessés encara més per la cultura hispànica.

A què es deu que gran part dels historiadors que han treballat sobre la República i la Guerra Civil siguin estrangers? Bé, els estrangers vam tenir molt més accés als documents. El govern de Franco volia demostrar al món que a Espanya hi havia llibertat. Quan em van concedir una beca Fulbright vaig poder examinar les hemeroteques i llegir-ho tot, llevat dels arxius militars. Va passar el mateix amb Hugh Thomas, Ian Gibson, Raymond Carr o Paul Preston. Per

>>

Civil. Además, me gustaba mucho México y eso contribuyó a que me interesara todavía más por la cultura hispánica.

¿A qué se debe que gran parte de los historiadores que han trabajado sobre la República y la Guerra Civil sean extranjeros? Bueno, los extranjeros tuvimos mucho más acceso a los documentos. El gobierno de Franco quería demostrar al mundo que había libertad en España. Cuando conseguí una beca Fulbright pude examinar las hemerotecas y leerlo todo, aunque no los archivos militares. Lo mismo ocurrió con Hugh Thomas, Ian Gibson, Raymond Carr

>>

the Civil War. Anyway, I really liked Mexico and this led me to become even more interested in Hispanic culture.

Many of the historians who have studied and written about the Republic and Civil War are foreigners. What do you put this down to? Well, we foreigners had much greater access to the documents. Franco's government wanted to show the world that there was freedom in Spain. When I received a Fulbright scholarship I was able to browse the newspaper and periodical libraries and read everything, though not the military archives. The same thing happened to Hugh Thomas,

>>

“Negrín era el polític més intel·ligent dels disponibles en aquella època”

“Negrín era el político más inteligente de los disponibles en esa época”

<<

a nosaltres, com a estrangers, el fet de tenir accés a documents vetats als espanyols representava una gran responsabilitat.

Va conèixer personalment escriptors com Ernest Hemingway o George Orwell, que també van compartir l'interès per Espanya? No. Quan era a Espanya m'interessava parlar amb espanyols, amb gent anònima. No tenia ganes de passar el temps en tertúlies amb altres americans o anglesos. En tot cas, li diré que no em considero un admirador de Hemingway. *Per qui toquen les campanes* em sembla una novel·la popular de poca importància. Orwell és una altra cosa. El llibre i els

<<

o Paul Preston. Para nosotros, como extranjeros, tener acceso a documentos vetados a los españoles representaba una gran responsabilidad.

¿Conoció personalmente a escritores como Ernest Hemingway o George Orwell, que compartieron también su interés por España? No. Cuando estaba en España me interesaba hablar con españoles, con gente anónima. No deseaba pasar el tiempo en tertulias con otros americanos o ingleses. En todo caso, le diré que no me considero un admirador de Hemingway. *For whom the bell tolls* (Por quien doblan las campanas) me pa-

<<

Ian Gibson, Raymond Carr and Paul Preston. For us, as foreigners, having access to documents that the Spanish were prohibited from seeing was a great responsibility. **Did you meet writers such as Ernest Hemingway or George Orwell, who also shared your interest in Spain?** No. When I was in Spain I was interested in talking to anonymous people. I didn't want to spend my time at literary gatherings with other Americans or English people. Anyway, I must say that I don't consider myself an admirer of Hemingway. To my mind, *For Whom the Bells Toll* is a popular novel of no great importance.

articles que va publicar després de la Segona Guerra Mundial són molt seriosos.

La societat espanyola estava preparada per als canvis tan radicals i ràpids que va portar la República? Es va intentar anar molt de pressa perquè Espanya venia de segles de mal govern i hi havia la sensació que s'havia de fer i de canviar tot. Tanmateix, això de dir que Espanya aleshores no estava preparada és una manera de suavitzar els crims de Franco. Si es convenç la gent que tot era confusió, que no hi havia republicans preparats, és més fàcil justificar l'alçament militar.

rece una novela popular nada importante. Orwell es otra cosa. Su libro y los artículos que publicó después de la Segunda Guerra Mundial son muy serios.

¿Estaba la sociedad española preparada para los cambios tan radicales y rápidos que trajo la República? Se intentó ir muy rápido porque España venía de siglos de mal gobierno y había la sensación de que había que hacer y cambiar todo. Sin embargo, eso de decir que España no estaba lista entonces es una manera de suavizar los crímenes de Franco. Si se convence a la gente de que todo era confusión, que no había republi-

Orwell is something else entirely. The book and the articles he published after World War II are very serious works.

Was Spanish society ready for the radical changes the Republic brought about? They tried to get things done quickly because Spain was emerging from centuries of misgovernment and people had the feeling that they had to get everything done and change everything. However, to say that Spain wasn't ready at that time is a way of diminishing Franco's crimes. If you convince people that everything was in a state of confusion, that the Republicans weren't

Però, segons vostè, quins van ser els principals errors polítics que es van cometre en la República? Jo diria que l'anticlericalisme tan públic i tan sarcàstic. També diria que els partits republicans no socialistes, el d'Azaña, el d'Albornoz o el de Martínez Barrio, eren petits partits d'homes de classe mitjana que no tenien cap coneixement de la classe obrera, ni de la depressió dels anys trenta. Azaña, per qui tinc una gran simpatia, era un gran intel·lectual però no tenia la preparació per governar. No tenia els coneixements d'economia ni de com funcionava una societat que tenien Prieto i Negrín.

canos preparados, es más fácil justificar el alzamiento.

Pero ¿cuáles fueron a su entender los principales errores políticos que se cometieron en la República? Yo diría que el anticlericalismo tan público y tan sarcástico. Diría también que los partidos republicanos no socialistas, el de Azaña, el de Albornoz o el de Martínez Barrio, eran pequeños partidos de hombres de clase media que no tenían ningún conocimiento de la clase obrera, ni de la depresión de los años treinta. Azaña, por el que tengo una gran simpatía, era un gran intelectual pero carecía de la preparación para gobernar.

prepared for the job, it's easier to justify the uprising.

But, in your opinion, what were the main political errors committed under the Republic? I would say the derisive public displays of anticlericalism. I would also say that the non-socialist parties of the Republic – those led by Azaña, Albornoz and Martínez Barrio – were minor parties run by middle-class men who knew nothing about the working classes, or the great depression of the 1930s. Azaña, who I regard very highly, was a great intellectual but he lacked the experience to govern. He didn't have Prieto or Negrín's

“Negrín was the most intelligent of the politicians around at that time”

I quina creu que va ser la reforma més audaç? La llei del divorci, donar el vot a les dones i crear escoles. Abans que arribés la República, les dones espanyoles estaven completament fora de la vida pública.

Al país es vivia un alt grau de llibertat. Sí, i per influència de marxistes com Joaquim Maurín i Andreu Nin (del POUM), i d'anarquistes intel·lectuals com Frederica Montseny, Josep Peirats i d'altres. De fet, hi havia més lectura, més cultura, més pensament entre els treballadors espanyols que entre els d'altres països. El nivell de coneixements que transmetien les publicacions de les organitzacions

socialistes, comunistes o anarquistes als anys trenta era impressionant. Aquesta mena de coses van ser les que van fer que m'interessés per l'Espanya republicana a Mèxic.

Aquest grau de llibertat existia, per exemple, als Estats Units? Legalment sí, però els treballadors nord-americans no tenien interessos culturals com els d'aquí. Les divisions en faccions a l'Espanya republicana van servir per enriquir el coneixement i la cultura, però van actuar de manera negativa des del punt de vista dels esdeveniments polítics. A la primavera del 1936 els socialistes estaven completament fraccionats: els de Besteiro, els de

Largo Caballero, els de Negrín i els joves de Carrillo, que després van ser comunistes. I això passava en el moment de la victòria electoral del Front Popular. Es va perdre una gran oportunitat.

De totes les figures polítiques de la República, vostè ha escollit Juan Negrín per escriure'n un llibre. Per què? Perquè evidentment va ser un home de gran talla, l'existència del qual pràcticament s'havia silenciat. Negrín era, de fet, el més intel·ligent dels polítics disponibles en aquella època. Tenia experiència a l'administració i en relacions internacionals gràcies als congressos

>>

No tenía los conocimientos de economía ni sobre cómo funcionaba una sociedad que tenían Prieto y Negrín.

¿Y cuál cree que fue la reforma más audaz? La ley del divorcio, dar el voto a las mujeres y crear escuelas. Antes de que llegase la República, las mujeres españolas estaban completamente fuera de la vida pública.

En el país se vivía un alto grado de libertad. Sí, y por influencia de marxistas como Joaquín Maurín y Andreu Nin (del POUM) y anarquistas intelectuales como Federica Montseny, José Peirats y otros. De hecho había más lectura, más cultura, más pensa-

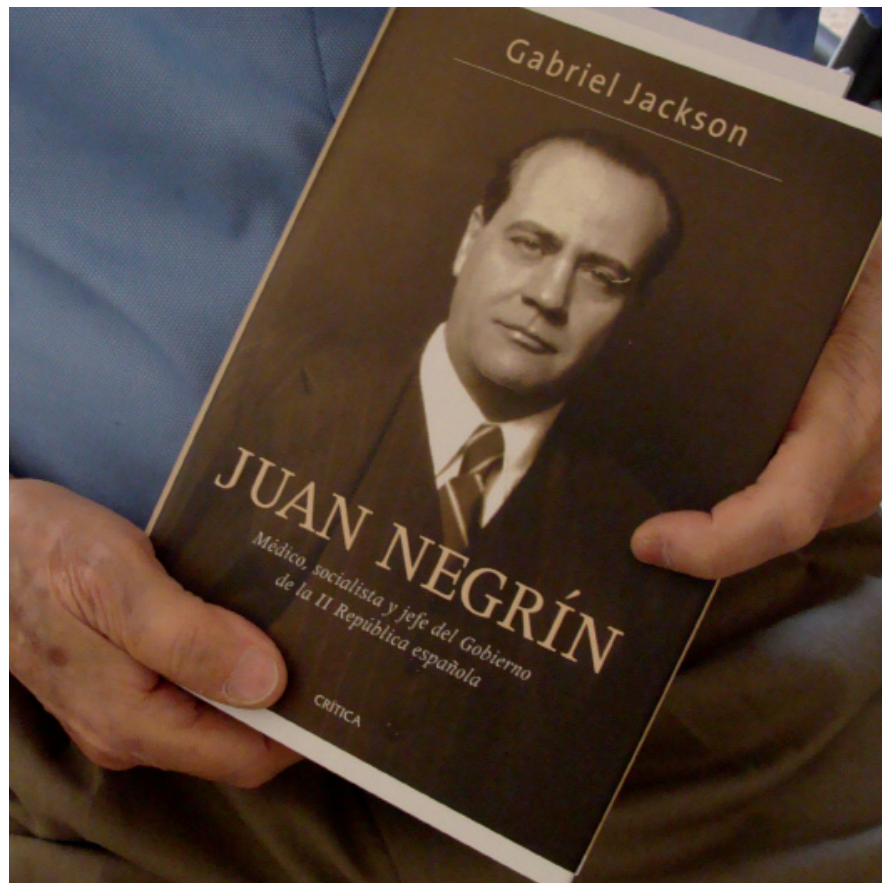
>>

knowledge of economics or the way society worked.

And what do you think was the most audacious reform undertaken? The divorce law, giving the vote to women and building schools. Before the time of the Republic, Spanish women were completely excluded from public life.

There was a high degree of freedom in the country. Yes, because of the influence of Marxists like Joaquín Maurín and Andreu Nin (from the POUM) and intellectual anarchists, such as Federica Montseny, José Peirats and others. In fact, Spanish workers

>>

“Churchill no va voler ajudar mai la guerrilla espanyola; no va confiar mai en la República”

“Churchill nunca quiso ayudar a la guerrilla española; nunca confió en la República”

<<

fiològics als quals assistia cada any com a metge. A més a més, parlava diversos idiomes. Jo ja hauria estudiat i escrit sobre ell fa trenta anys, però el seu fill va impedir que es fessin públics els seus arxius personals. Em vaig haver d'esperar fins al 2003, quan Carmen Negrín, néta del polític i l'única persona de la família que compartia les idees del seu avi, ho va autoritzar.

No creu que l'actitud numantina de defensa de Negrín va provocar que la guerra durés més? És cert que la guerra s'hauria acabat si a final del 1938, després de la batalla de l'Ebre, Negrín hagués compartit la idea

<<

miento entre los trabajadores españoles que en otros países. Era impresionante el nivel de conocimientos que transmitían en los años treinta las publicaciones de las organizaciones socialistas, comunistas o anarquistas. Este tipo de cosas fueron las que hicieron que me interesase por la España republicana en México.

¿Este grado de libertad existía, por ejemplo, en Estados Unidos? Legalmente sí, pero los trabajadores norteamericanos no tenían intereses culturales como aquí. Las divisiones en facciones en la España republicana sirvieron para enriquecer el conocimiento y la cultura, pero actuaron de forma negativa desde el

<<

read more than in other countries and were more culturally aware and given to thinking. The publications by the socialist, communist and anarchist organisations in the 1930s put across an impressive level of knowledge. It was these kinds of things that got me interested in Republican Spain in Mexico.

Did this degree of freedom exist in the United States, for instance? Legally speaking, yes, but the North American workers didn't have cultural interests like they did here. The divisions into factions in Republican Spain served to enrich knowledge and culture, but they had a negative effect as far as political

d'Azaña de pactar amb l'enemic. Però en això Franco va ser sempre molt honest: mai no va donar la més petita idea que estigués disposat a pactar amb ningú. Només acceptava la rendició, la derrota, res més.

Quan es va adonar Negrín que la guerra estava perduda? Als mesos de febrer i març del 1939, quan Franco va rebre el reconeixement de França i d'Anglaterra. Negrín es va cuidar d'evitar qualsevol conflicte amb el coronel Casado, per evitar una guerra civil dins la guerra civil. De fet, Negrín va deixar la rendició a Franco en mans de Casado i se'n va anar a l'exili dient

punto de vista de los acontecimientos políticos. En la primavera de 1936 los socialistas estaban completamente fraccionados: los de Besteiro, los de Largo Caballero, los de Negrín y los jóvenes de Carrillo, que luego pasaron a ser comunistas. Y eso ocurría en el momento de la victoria electoral del Frente Popular. Se perdió una gran oportunidad.

De todas las figuras políticas de la República, usted ha escogido a Juan Negrín para escribir un libro ¿Por qué? Porque evidentemente fue un hombre de gran talla, cuya existencia se había prácticamente silenciado. Negrín era, de hecho, el más inteligente de

events were concerned. By spring 1936 there was an absolute split between the socialists: those supporting Besteiro, those supporting Largo Caballero, those supporting Negrín and Carrillo's young followers, who later became communist. And this was happening at the time of the Popular Front's election victory. It was the waste of a great opportunity. **Of all the political figures of the Republic, you have chosen to write a book about Juan Negrín. Why?** Because he was clearly a man of great stature, whose existence had been all but hushed up. Negrín was, in fact, the most intelligent of the politicians around at

que era l'últim primer ministre legítim de la República.

Després de la derrota, alguns van creure que era possible revertir la situació des de l'exili.

Va ser el cas de Negrín, Azaña o Prieto?

Només de Negrín. Miri, va haver-hi republicans que van pensar que Anglaterra donaria suport a la guerrilla antifranquista, com va fer amb la italiana i amb la resistència francesa. Hi havia guerrilla espanyola a la muntanya i 100.000 exsoldats espanyols al sud de França que van ajudar en l'alliberament de París, però no en el d'Espanya. Churchill no va voler ajudar mai la guerrilla espanyola.

los políticos disponibles en esa época. Tenía experiencia en la administración y en relaciones internacionales gracias a los congresos fisiológicos a los que asistía cada año como médico. Además hablaba varios idiomas. Yo hubiera estudiado y escrito sobre Negrín hace treinta años pero su hijo impidió que se hicieran públicos sus archivos personales. Hubo que esperar hasta el 2003, cuando Carmen Negrín, nieta del político y única persona de la familia que compartía las ideas de su abuelo, lo autorizó.

¿No cree que la actitud numantina de defensa de Negrín provocó que la guerra durase

that time. He had experience in administrative matters and international relations due to the physiological congresses he attended every year as a doctor. He also spoke several languages. I would have studied and written about Negrín 30 years ago but his son prevented his personal archives from being made public. We had to wait until 2003, when the politician's granddaughter Carmen Negrín, who was the only person to share her grandfather's ideas, authorised their release.

Don't you think that Negrin's unwavering defence meant that the war lasted longer? It's

“Churchill never wanted to help the Spanish guerrilla; he never trusted the Republic”

La seva política, acceptada per Roosevelt, va ser de no confiar en els republicans espanyols. Si els hagués ajudat, Espanya hauria sortit de la Segona Guerra Mundial sense feixisme, com França i Itàlia.

Vostè ha dit algun cop que si s'hagués fet cas de Negrín probablement s'hauria evitat la Segona Guerra Mundial... Negrín esperava que els anglesos s'adonessin del que era realment Hitler i volia que acceptessin l'oferta de Seguretat Col·lectiva que la Unió Soviètica els va proposar a ells i als francesos. Negrín va anar diverses vegades a París per recordar als francesos que Hitler sabia que

≥

más tiempo? Es cierto que la guerra hubiera acabado si a finales de 1938, después de la batalla del Ebro, Negrín hubiera compartido la idea de Azaña de pactar con el enemigo. Pero Franco en este aspecto fue siempre muy honesto: nunca dio la más mínima idea de que estuviera dispuesto a pactar con nadie. Sólo aceptaba la rendición, la derrota, nada más.

¿Cuándo se dio cuenta Negrín de que la guerra estaba perdida? En febrero y marzo de 1939, cuando Franco recibió el reconocimiento de Francia e Inglaterra. Negrín evitó cuidadosamente cualquier conflicto con el coronel Casado, para evitar una guerra civil

true that the war would have ended if Negrín had shared Azaña's idea of making a pact with the enemy at the end of 1938, after the Battle of the Ebro. But Franco was always very honest in this regard: he never gave the slightest indication that he was willing to make a pact with anybody. He only accepted surrender and defeat, nothing else.

When did Negrín realise that the war was lost? In February and March 1939, when Franco was recognised by France and England. Negrín carefully avoided any conflict with Colonel Casado, to prevent a civil war within the Civil War. Negrín left the surrend-

dentro de la guerra civil. De hecho Negrín dejó en manos de Casado la rendición a Franco y se fue al exilio diciendo que era el último primer ministro legítimo de la República.

Tras la derrota hubo quienes creían posible revertir la situación desde el exilio ¿Fue el caso de Negrín, Azaña o Prieto? Sólo de Negrín. Mire, hubo republicanos que pensaron que Inglaterra apoyaría a la guerrilla anti-franquista como lo hizo con la italiana y la resistencia francesa. Había guerrilla española en la montaña y 100.000 ex soldados españoles en el sur de Francia que ayudaron a la liberación de París, pero no a la de España.

er to Franco in the hands of Casado and went into exile saying that he was the last legitimate prime minister of the Republic.

After the defeat, some people thought it was possible to reverse the situation from exile. Was this the case with Negrín, Azaña and Prieto? Only Negrín. You see there were Republicans who thought that England would support the anti-Franco guerrilla, as it did with the Italian and French Resistance. There were Spanish guerrilla groups in the mountains and 100,000 former Spanish soldiers in the south of France who helped in the liberation of Paris, but not in the libe-

Churchill nunca quiso ayudar a la guerrilla española. Su política, aceptada por Roosevelt, fue de no confiar en los republicanos españoles. Si los hubiera ayudado, España habría salido de la Segunda Guerra Mundial sin fascismo, como Francia e Italia.

Usted ha dicho en alguna ocasión que si se hubiera hecho caso a Negrín probablemente se hubiera evitado la Segunda Guerra Mundial ... Negrín esperaba que los ingleses se dieran cuenta de lo que era realmente Hitler y deseaba que aceptasen la oferta de Seguridad Colectiva que la Unión Soviética les propuso a ellos y a los francesos. Negrín fue

≥

ration of Spain. Churchill never wanted to help the Spanish guerrilla. His policy, which was accepted by Roosevelt, consisted of not trusting the Spanish Republicans. If he had helped them, Spain would have come out of World War Two free of fascism, like France and Italy.

You have said, on more than one occasion, that if people had taken notice of Negrín, World War Two would probably have been avoided ... Negrín hoped that the English would realise what Hitler was really like and wanted them, and the French, to accept the Soviet Union's offer of a collective securi-

≥

“The sacrifice made by the International Brigades in Spain was a unique commitment”

“El sacrifici dels brigadistes internacionals a Espanya va ser un compromís únic”

<<

Alemanya havia perdut la Primera Guerra Mundial perquè havia hagut de lluitar en dos fronts alhora i que no tornaria a declarar una guerra en aquelles condicions. Crec que si s'hagués seguit la política de Negrín no s'hauria signat l'acord de Munic i s'hauria evitat la guerra mundial. En tot cas, Hitler

<<

varias veces a París para recordar a los franceses que Hitler sabía que Alemania había perdido la Primera Guerra Mundial porque tuvo que luchar en dos frentes al mismo tiempo y que no declararía una guerra otra vez en esas condiciones. Creo que si se hubiera seguido la política de Negrín no se hubiera firmado el Pacto de Munich y se habría evitado la guerra mundial. En todo caso Hitler no lo hubiera tenido tan fácil para destruir Polonia en 1939-1940 y después ocupar sin problemas Holanda, Bélgica y Francia.

En una ocasió definí la espanyola com a última guerra romàntica. Aquí hi havia 50.000

<<

ty arrangement. Negrín visited Paris several times to remind the French that Hitler knew Germany had lost the First World War because it had had to fight on two fronts at the same time, and that he would never declare war again under those conditions. I believe that if people had followed Negrín's policy, the Munich Agreement would never have been signed and the world war would have been avoided. In any case, it wouldn't have been so easy for Hitler to destroy Poland

no ho hauria tingut tan fàcil per destruir Polònia l'any 1939-1940 i després ocupar sense problemes Holanda, Bèlgica i França.

En una ocasió va definir la guerra espanyola com l'última guerra romàntica. Aquí hi havia 50.000 estrangers de les Brigades Internacionals, fins i tot moltes dones, infermeres o

extranjeros de las Brigadas Internacionales, incluso muchas mujeres, enfermeras o conductoras de ambulancias, que lo dejaron todo para defender lejos de sus países unos ideales. Creo que fue algo único. Fue impresionante. Durante las dos grandes guerras hubo mucho patriotismo y mucho sacrificio, pero, desde mi punto de vista, el sacrificio de los brigadistas que de manera voluntaria y consciente lucharon para extender las libertades a las clases bajas en otro país fue un compromiso único.

¿Se ha hecho justicia con los brigadistas aquí en España? La gente normal, sí. Muchos bri-

in 1939 and 1940, and to go on to occupy Holland, Belgium and France without much resistance.

On one occasion, you defined the Spanish Civil War as the last romantic conflict. Fifty thousand foreigners from the International Brigades came here, including many women who worked as nurses or ambulance drivers, giving up everything to defend a set of ideals far from their homelands. I believe this was something unique. It was amazing. During the two great wars there was a great deal of patriotism and sacrifice, but, from my point of view, the sacrifice made by the members

conductores d'ambulàncies, que van deixar-ho tot per defensar uns ideals lluny del seu país. Crec que va ser una cosa única. Va ser impressionant. Durant les dues grans guerres va haver-hi molt patriotisme i molt sacrifici, però, des del meu punt de vista, el sacrifici dels brigadistes que van lluitar de manera voluntària i conscient per estendre les llibertats a les classes baixes en un altre país va ser un compromís únic.

S'ha fet justícia amb els brigadistes aquí a Espanya? La gent normal, sí. Molts brigadistes m'han explicat com en determinades poblacions espanyoles la gent no els ha per-

gadistas me explicaron como en tal o cual población española la gente nunca les permitió pagar ni una cena. Este tipo de generosidad es un rasgo frecuente en los españoles. Yo, que no fui brigadista, he tenido experiencias también de este tipo aquí en España.

¿Llegó a imaginarse que la transición española iba a transcurrir de forma tan suave?

Los que vivieron la guerra y después los largos años de dictadura tuvieron la determinación de que fuera así. Por otro lado, los políticos que entonces tenían 40 años, como Alfonso Guerra, por ejemplo, y gente también de la derecha, mostraron la volun-

of the Brigades, whose conscience led them to volunteer to fight in order to extend the freedoms of the lower classes in another country, was a unique commitment.

Have the members of the Brigades received due recognition here in Spain?

From the average person, yes. Many Brigade members have told me how the people in some Spanish town or other have never let them pay for a meal. This kind of generosity is a common trait of the Spanish. For myself, as someone who wasn't in the Brigades, I have had experiences of this kind here in Spain.

"No es bueno confundir memoria e historia" (La Vanguardia)

www.magazinedigital.com/cultura/entrevistas/reportaje/cnt_id/2938/pageID/1

Gabriel Jackson (El Mundo)

www.elmundo.es/magazine/2005/284/1109967332.html

Obres de G. Jackson al Consorci de Biblioteques de les Universitats Catalanes (CBCUC)

[ccuc.cbuc.cat/search~S23*cat/X?SEARCH=\(jackson%20gabriel\)&SORT=A](http://ccuc.cbuc.cat/search~S23*cat/X?SEARCH=(jackson%20gabriel)&SORT=A)

Primer capítol de la biografia Juan Negrín de Gabriel Jackson

www.elpais.com/elpaismedia/ultimahora/media/200812/18/cultura/20081218elpepucul_3_Pes_PDF.pdf

més pagar mai cap sopar. Aquesta mena de generositat és un tret freqüent en els espanyols. Jo, que no vaig ser brigadista, també he tingut experiències d'aquesta mena.

Es va imaginar mai que la transició espanyola seria tan suau? Els que van viure la guerra i després els llargs anys de dictadura van tenir la determinació que fos així. D'altra banda, els polítics que aleshores tenien 40 anys, com Alfonso Guerra, per exemple, i gent també de la dreta, van mostrar la voluntat de trobar punts en comú. Ells també sabien que el món no hauria tolerat una altra guerra civil. També va ser molt important el paper del rei Joan Carles.

Què tenen en comú els polítics d'ara amb els de la República? Bé, Felipe González és l'únic que jo posaria en la mateixa categoria que Prieto o Negrín. No ser dogmàtic ni estret de mires. Cal dir que ara els ministres de Zapatero tenen més preparació i més coneixements que els republicans d'aleshores. Crec, d'altra banda, que ara l'esquerra democràtica és més modesta que als anys trenta, quan es pensava que ho podia canviar tot.

Què li sembla la llei de memòria històrica aprovada l'any 2007? Importantíssima i molt necessària, després d'un pacte de si-

lenci que crec que ha durat molt. Fixi-s'hi, és la tercera generació. Són els néts dels republicans morts a la guerra, que ja no tenen por del franquisme, els que han obligat a obrir les tombes i han obert el debat. Jo, aquesta gent, l'admiro molt. En anglès hi ha una dita que diu: *The truth shall make you free* (La veritat us farà lliures).

Per què creu que les noves generacions han de conèixer bé el que va ser la República i la Guerra Civil? Perquè no es poden solucionar els problemes d'una manera honesta si no saps què ha passat. La història ens ensenya qui som. ■

"El sacrificio de los brigadistas internacionales en España fue un compromiso único"

tad de hallar puntos en común. Ellos sabían también que el mundo no hubiera tolerado otra guerra civil. También fue muy importante el papel del rey Juan Carlos.

¿Qué tienen en común los políticos de ahora con los de la República? Bueno, Felipe González es el único que yo pondría en la misma categoría que un Prieto o un Negrín. No ser dogmático ni estrecho de miras. Hay que

decir que ahora los ministros de Zapatero tienen más preparación y más conocimientos que los republicanos de entonces. Creo, por otro lado, que la izquierda democrática es ahora más modesta que en los años treinta, cuando pensaba que podía cambiar todo.

¿Qué le parece la ley de Memoria Histórica aprobada en el 2007? Importantísima y muy necesaria, después de un pacto de silencio

que creo que ha durado mucho. Fíjese, es la tercera generación. Son los nietos de los republicanos fallecidos en la guerra, que no tienen miedo ya del franquismo, los que han obligado a abrir las tumbas y han abierto el debate. Yo a esta gente la admiro mucho. Hay un dicho en inglés que dice: *The truth shall make you free* (La verdad os hará libres).

¿Por qué cree que es necesario que las nuevas generaciones conozcan bien lo que fue la República y la Guerra Civil? Porque no se puede solucionar los problemas de una manera honesta si no sabes lo que ha pasado. La historia nos enseña quiénes somos. ■

Did you ever think that the Spanish transition would go so smoothly? The people who lived through the war and the long years of the dictatorship were determined it would happen this way. Furthermore, the politicians who, at the time, were 40 years old, such as Alfonso Guerra, for instance, and people from the right as well, showed a willingness to find points in common. They also knew that the world wouldn't have tolerated another civil war. King Juan Carlos also played a very important role.

What do the politicians of today have in common with those of the Republic? Well, Felipe

González is the only one I would place in the same category as Prieto or Negrín. Not being dogmatic or having a narrow outlook. It must be said that Zapatero's ministers are better prepared and more knowledgeable than the Republicans of the time. Moreover, I think that the democratic left is more modest now than it was in the 1930s, when it thought it could change everything.

What do you think about the Law of Historic Memory which was passed in 2007? Extremely important and very necessary, after a pact of silence which, to my mind, lasted too long. Just think, it's the third generation.

It's the grandchildren of the Republicans who died in the war who are no longer afraid of the Franco regime and who have made it a pressing matter to open the graves and, in so doing, have opened up the debate. And I admire these people a great deal. There's a saying in English that goes: *The truth shall make you free*.

Why do you think it's necessary for the new generations to know all about the Republic and the Civil War? Because you can't solve problems in an honest way if you don't know what's happened. History teaches us who we are. ■